

Kapsulas endoskopijā diagnosticētās specifiskās patoloģiskās izmaiņas tievās zarnas gļotādā pacienti ar celiakiju

Jekaterīna Pavlova, Aleksejs Derovs^{1,2,3},
Jeļena Derova², Juris Pokrotnieks³

Paula Stradiņa Klīniskā universitātes slimnīca, Latvija
¹Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca, Latvija
²Latvijas Jūras medicīnas centrs, Gastroklīnika
³Rīgas Stradiņa universitāte, Latvija

Ievads. Celiakija ir autoimūna tievās zarnas slimība, kam raksturīga glutēna nepanesamība, bārktīņu atrofija tievajā zarnā un malabsorbcijas attīstība. Atbilstoši Eiropas Gastrointestinālās endoskopijas biedrības vadlīnijām celiakija ir viena no kapsulas endoskopijas (KE) izmeklējuma indikācijām.

Pēc literatūras datiem [Chang, et al., 2012] celiakijas pacientiem ir raksturīgas šādas tievās zarnas gļotādas izmaiņas: reducētas duodenālās krokas (angl. *reduced duodenal folds*), izrobota gļotādas virsma (angl. *scalloping*), gļotādas fisūras, plaisas, rievas (angl. *mucosal fissures, crevices, grooves*), nodularitāte (angl. *nodularity*), mozaīkai līdzīga gļotāda (angl. *mosaic pattern*) un bārktīņu atrofija. Celiakijas pacientiem ir aprakstītas arī čūlainas gļotādas izmaiņas un striktūru veidošanās tievajā zarnā [Collin, et al., 2012].

Darba mērķis, materiāls un metodes. Darba mērķis bija ar KE metodi noteikt specifiskās izmaiņas tievās zarnas gļotādā celiakijas pacientiem. Tika analizēti KE dati, kas tika iegūti Paula Stradiņa Klīniskajā universitātes slimnīcā un Latvijas Jūras medicīnas centrā laika posmā no 2006. līdz 2014. gadam. Katram pacientam tika aizpildīta speciāla oriģināla anketa ar vairāk nekā 300 dažādiem parametriem (demogrāfiskie, klīniskie, laboratoriskie, kā arī KE dati), anketas tika ievadītas datu bāzē. Pēc tam veikta datu statistiskā analīze, izmantojot SPSS ver. 16.

Pacienti ar celiakiju tika izanalizētas šādas izmaiņas: gļotādas patoloģisko izmaiņu (eritematoza, bāla, tūskaina, granulāra, nodulāra, atrofiska, mozaīkai līdzīga) esamība, bārktīņu patoloģisko izmaiņu esamība un gļotādas bojājumu (plankumi, plātnītes, angioektāzijas, noduļi, polipi, aftas, erozijas, čūlas) esamība.

Rezultāti. Kopumā laika posmā no 2006. līdz 2014. gadam KE tika veikta 450 pacientiem, no tiem datubāzē tika ievadīti 375 izmeklējumu rezultāti. Pavisam bija 16 celiakijas slimnieku. Pacientu vecums variēja no 15 līdz 45 gadiem (vidējais vecums $28,38 \pm 10,47$ gadi). Tika atklāta pozitīva statistiski ticama korelācija starp celiakiju un atrofisku gļotādu - $\chi^2 = 7,843$, $p = 0,005$; patoloģisku bārktīņu izskatu (notrulinātas, atgrieztas (angl. *blunted*), skalpētas (angl. *scalloping*), uztūkušas (angl. *swollen*) - $\chi^2 = 17,823$, $p = 0,000024$; un noduļu esamību - $\chi^2 = 3,914$, $p = 0,048$ tievās zarnas gļotādā.

Secinājumi.

1. Celiakijas pacientiem raksturīga KE atrade ir tievās zarnas gļotādas atrofija, patoloģisks bārktīņu izskats (notrulinātas, atgrieztas, skalpētas, uztūkušas) un noduļu esamība tievās zarnas gļotādā.
2. Ir nepieciešami papildu pētījumi šajā virzienā, lai varētu pilnībā izpētīt celiakijai specifiskās izmaiņas tievās zarnas gļotādā.